

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه قم

دانشکده حقوق

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی

عنوان :

بزه دیدگی کودکان در جرایم رایانه ای

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر عادل ساریخانی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر ابوالفتح خالقی

نگارنده:

محمود رفیعی کشتلی

تابستان ۱۳۹۰

«صورت جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد»

با تاییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

جلسه دفاعیه پایان نامه کارشناسی ارشد آقای/خانم: رشته:

تحت عنوان

با حضور هیات داوران در محل دانشگاه قم در تاریخ: / / تشکیل گردید.

در این جلسه پایان نامه با نمره (به عدد.....) به حروف..... و.....

با درجه: عالی بسیار خوب خوب نابل قبول رد دفاع قرار گرفت.

نام و نام خانوادگی	سمت	مرتبۀ علمی	امضاء
	استاد راهنما		
	استاد مشاور		
	استاد ناظر		
	استاد ناظر		
	نماینده کمیته تحصیلات تکمیلی		

مدیر آموزش و تحصیلات تکمیلی

معاون آموزشی و پژوهشی دانشکده

نام و امضاء

نام و امضاء

تقدیم به:

همسر مهربانم به پاس همه زحمات و صبر و شکیبایی او

تشکر و قدردانی :

بر خود لازم می دانم به مصداق آیه شریفه «لم یشکر المخلوق، لم یشکر الخالق» از زحمات و راهنمایی های مشفقانه و عالمانه استاد ارجمند جناب آقای **دکتر عادل ساریخانی** که با راهنمایی های دقیق علمی مرا قرین الطاف خویش نمودند کمال تشکر را داشته باشم. همچنین از جناب آقای **دکتر ابوالفتح خالقی** که قبول مشاورت این پایان نامه را عهده دار شدند و در واقع ایشان نیز با دقت فراوان مرا در نگارش پایان نامه یاری نمودند قدردانی نمایم. از هر دوی آنها توفیق روز افزون را از خداوند متعال خواستارم.

چکیده:

بزه دیدگی اطفال در فضای سایبر موضوعی است که نگارنده در این پایان نامه بدان پرداخته است. موضوعی که به صورت میان رشته ای با حوزه های مختلفی از علم از جمله حقوق جزای عمومی و اختصاصی، جرم شناسی، بزه دیده شناسی، جامعه شناسی، روانشناسی، فضای سایبر و رایانه در ارتباط است. بدین ترتیب در فصل اول پس از طرح کلیات و مبانی نظری مهمترین مفاهیم از قبیل بزه دیدگی، فضای سایبر، پیشگیری و انواع آن مورد تحلیل و ارزیابی قرار گرفته اند. پس از آن در دومین فصل قابلیت کودکان و قلمرو بزه دیده گی آنان در جرایم رایانه ای بررسی شده است. استعداد های خاص و عمومی موجود در اطفال که عوامل مهم بزه دیدگی آنان در فضای سایبر محسوب می شوند به طور مشروح و مفصل شرح داده شده و در کنار آن شقوق بزه دیدگی اطفال در فضای سایبر بر مبانی عوامل روانی و جنسی بررسی شده است. در نهایت در آخرین و سومین فصل راهکارهای پیشگیرانه برای جلوگیری از بزه دیده شده اطفال در فضای سایبر در قالب های غیر حقوقی و حقوقی پیشنهاد داده شده اند. به طور خلاصه می توان گفت که امروزه جوامع با جرایم رایانه ای و بزه دیدگی اطفال در فضای سایبر به عنوان یک واقعیت اجتماعی و جرم شناختی مواجه اند. روش های پیش بینی شده برای پیشگیری از بزه دیدگی اطفال در محیط سایبر در دو شکل وضعی و اجتماعی مکمل و لازم و ملزوم یکدیگر اند. استفاده از این سازوکارها در کنار یکدیگر باید می تواند نوید بخش یک سیاست جنایی کارا و هدف مند و موثر در زمینه پیشگیری از بزه دیدگی سایبری اطفال تلقی گردد.

واژگان کلیدی:

کودک، بزه دیدگی، رایانه، فضای سایبر، سایبر، پیشگیری

عنوان	فهرست مطالب	صفحه
۱- بیان مسئله		۱
۲- سوالات تحقیق		۱
۳- فرضیه های تحقیق		۲
۴- سابقه و ضرورت تحقیق		۲
۵- روش تحقیق		۳
۶- اهداف و کاربردهای تحقیق		۳
۷- سامانه تحقیق		۳
۸- مشکلات تحقیق		۳
فصل اول - کلیات		۵
مبحث اول - تعاریف		۵
گفتار اول - تعاریف لغوی		۵
الف - تعریف بزه دیده		۵
ب - تعریف کودک		۶
ج - بلوغ در حقوق موضوعه ایران		۸
د - اقسام صغیر		۹
ه - کودک		۱۰
و - تعریف جرایم رایانه ای و جرایم سایبری		۱۳
ز - تعریف پیشگیری		۱۳
گفتار دوم - تعاریف اصطلاحی		۱۴
الف - بزه دیده		۱۴
ب - کودکان بزه دیده		۱۶
ج - جرایم رایانه ای		۱۷
بند اول - طبقه بندی جرایم رایانه ای		۱۸

۱-طبقه بندی شورای اروپا	۱۸
۲-طبقه بندی انجمن بین المللی حقوق جزا	۱۸
۳-طبقه بندی سازمان ملل متحد	۱۹
۴-طبقه بندی اینترپل	۱۹
۵-طبقه بندی کنوانسیون بوداپست	۲۰
بند دوم-ویژگی جرایم رایانه ای در قیاس با جرایم سنتی	۲۰
۱-تفاوت از حیث نوع و ماهیت بزه	۲۰
۲-تفاوت در بزه کاران و بزه دیدگان	۲۱
۳-تفاوت از حیث کشف و ادله اثبات	۲۳
د-پیشگیری	۲۴
مبحث دوم-پیشینه شناسی	۲۴
گفتار اول-سیر تاریخی جرایم رایانه ای	۲۴
الف-در اسناد بین المللی	۲۶
ب-در نظام حقوقی ایران	۲۷
بند اول-مبارزه پلیس با جرایم رایانه ای در ایران	۳۰
بند دوم-جرم انگاری های انجام پذیرفته در حوزه جرایم رایانه ای	۳۱
گفتار دوم-سیر تاریخی بزه دیدگی کودک	۳۳
الف-در دوره باستان	۳۶
ب-در دوره صنعتی شدن	۳۷
ج-در دوره جنگهای جهانی و پس از آن	۳۸
د-در عصر مدرن	۴۰
فصل دوم-قابلیت کودکان و قلمرو بزه دیده گی آنان در جرایم رایانه ای ۴۲	
مبحث اول-شناخت قابلیت ها	۴۲
گفتار اول-استعداد های خاص بزه دیدگی کودکان در فضای سایر	۴۳

- الف-عوامل ذاتی ۴۳
- بند اول-فقدان تمیز حسن و قبح ذاتی امور ۴۳
- بند دوم-عوارض بلوغ زودرس ۴۴
- ب-حالات هیجانی و روانی ۴۶
- بند اول-استقلال طلبی فکری ۴۷
- بند دوم-بیش فعلی ۴۸
- بند سوم-کودکان روان گسیخته یا اسکیزوفرنی ۴۹
- ج-وضعیت اجتماعی کودک ۵۰
- گفتار دوم-استعداد های عمومی یا مادرزادی کودکان در فضای سایر ۵۲
- الف-گرایشات سادیستی،مازوخیستی و سادومازوخیستی ۵۲
- ب-کودکان مبتلا به سندروم آبل ۵۳
- مبحث دوم-شقوق بزہ دیدگی کودکان در جرایم رایانه های** ۵۴
- گفتار اول-بزہ دیدگی روانی اطفال ۵۴
- الف-تعرض و تراحم در فضای سایر ۵۴
- ب-توهین و برچسی زنی به اطفال ۵۵
- ج-بزہ دیدگی در جرم نفرت ۵۷
- گفتار دوم-بزہ دیدگی جنسی کودکان در فضای سایر ۶۱
- الف-پدوفیلی در فضای سایر ۶۲
- ب-سوء استفاده از طفل برای هرزه نگاری ۶۴
- ج-پورنوگرافی ۶۵
- د-سوء استفاده از طفل برای فساد و فحشاء ۷۰
- بند اول-استفاده از کودکان در مضامین مبتدل و تصاویر مستهجن ۷۰
- بند دوم-بدن نمایی و مخابره مطالب و تصاویر جنسی وقیحانه ۷۲
- ۱-سوء استفاده از طفل برای تورسیم جنسی ۷۶

- ۲- مواجهه ناخواسته با مطالب جنسی ۷۹
- گفتار سوم-واندالیسم سایبری ۸۲
- گفتار چهارم-انتشار اطلاعات شخصی کودکان ۸۴
- فصل سوم-راهکارهای پیشگیرانه از بزه دیدگی اطفال در جرایم رایانه ای ۸۹**
- مبحث اول-تدابیر غیر حقوقی ۸۹**
- گفتار اول-تدابیر اخلاقی و اجتماعی ۹۰
- الف-اطلاع رسانی به موقع و آموزش افراد در معرض بزه دیدگی ۹۰
- ب-ترویج آموزه های اخلاقی در جهت کاهش بزه دیدگی ۹۱
- ج-توسعه راهکارهای مشاوره ای در مدارس ۹۳
- بند اول-آموزش مهارت های امتناعی ۹۴
- بند دوم-آموزش هنجارها، ارزش ها و درک آن برای کودک و خانواده ۹۵
- گفتار دوم-تدابیر اداری و سازمانی ۹۶
- الف-وضع مقررات برای اخذ مجوز و راه اندازی پایگاه های رایانه ای ۹۶
- ب-تدوین آیین نامه های کاری برای واحد های ارائه کننده خدمات ۹۹
- ج-تصویب آیین نامه دفاتر خدمات حضوری اینترنتی ۱۰۱
- گفتار سوم-تدابیر فنی ۱۰۲
- الف-از بین بردن موقعیت های بزه دیدگی ۱۰۳
- بند اول-فیلترینگ حامل داده های غیر قانونی ۱۰۳
- بند دوم-ناشناس کننده ها یا رمز انگارها ۱۰۵
- بند سوم-استفاده از تدابیر صدور مجوز ۱۰۷
- بند چهارم-مسدود سازی پایگاه های اطلاع رسانی غیر مجاز ۱۰۸
- ب-نظارت بر مکانیسم های ارتباطی ۱۰۹
- بند اول-پست الکترونیکی «ایمیل» ۱۱۰
- بند دوم-سیستم ICQ ۱۱۲

۱۱۳بند سوم-مکالمه رله اینترنتی IRC
۱۱۳بند چهارم-یاهو مسنجر
۱۱۵بند پنجم-موتورهای جستجو گر
۱۱۷بند ششم-سایت های کوچک دوست یابی
۱۱۸ مبحث دوم-تدابیر حقوقی
۱۱۹گفتار اول-روش های مدنی و اداری
۱۱۹الف-حفظ اطلاعات شخصی
۱۲۲ب-استفاده از ضمانت اجراهای مدنی و اداری برای بزه کاران
۱۲۳گفتار دوم-روش های کیفری
۱۲۳الف-روش های قبل از وقوع جرم
۱۲۳بند اول-وضع قوانین و مقررات متناسب و بازدارنده از طریق پیشگیری کیفری
۱۲۶بند دوم-آموزش ضابطین متخصص و الزام آنان به نظارتی فراگیر
۱۲۷ب-روش های بعد از وقوع جرم
۱۲۷بند اول-حمایت از بزه دیدگان
۱۳۰بند دوم-حمایت از بزه دیدگان در مرحله جبران ضرر و زیان
۱۳۲نتایج و پیشنهادات
۱۳۵فهرست منابع

۱- بیان مسأله

رایانه و اینترنت به عنوان یکی از این پدیده های نوظهور از اواخر دهه ۱۹۹۰ میلادی با حضوری ملموس و عینی، بر جنبه های گوناگونی از حیات آدمی در هر قشر و سن تاثیر گذار بوده است. در این میان اما کودکان نیز به نوبه خود هم در استفاده از اینترنت سهم داشته اند و هم موارد سوء استفاده به آنان مرتبط شده است.

بنا بر اساس آخرین گزارش صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) جمعیتی بالغ بر ۲/۲ میلیارد کودک در سراسر جهان با روحیاتی لطیف و تجربیاتی کم از جمله مهم ترین کانون های هدف در راستای تحقق اندیشه های مجرمانه به شمار می آیند. چه این که بنا بر اطلاعات موجود امروزه حدود ۱۳۵ میلیون طفل با این اوصاف از جمله کاربران همیشگی و آنلاین فضای اینترنت و PC های شخصی خویش می باشند. فلذا در این برهه از زمان که جرایم محیط سایبری به عنوان محل جدیدی برای بزه دیدگی کودکان به شمار می آید. در این پایان نامه نگارنده با تاکید بر پدیده خاص اجتماعی بزه دیدگی اطفال در فضای سایبر از یک سو به موارد و راه های بزه دیده شدن کودکان در فضای سایبر پرداخته است و از سوی دیگر راهکارهای مقابله و پیشگیری از بزه دیدگی سایبری کودکان را مطرح ساخته است. برای شناسایی انواع خاص بزه دیدگی کودکان، آن هم در فضای سایبر در درجه اول با معنی و مفهوم کودکی، بزه دیدگی و فضای سایبر به ناچار باید تبیین مفهومی کلی از این واژگان به دست آید و پس از آن به حل مسئله یعنی مقابله با بزه دیدگی در فضای سایبر خواهیم پرداخت.

۲- سوالات تحقیق

۱- با توجه به آنکه کودکی و ماهیت ویژه فضای سایبر خود از عوامل بالقوه موثر و متفاوت در بزّه دیدگی اطفال محسوب می شود کدام یک از وضعیت های روانی، اجتماعی و... می تواند تاثیر بیشتری در بزّه دیده شدن اطفال در فضای سایبر داشته باشد. آیا می توان برای یک عامل یا عوامل محدودی به طور خاص قائل به اصالت شد؟

۲- چه روش هایی برای جلوگیری و یا پیشگیری از بزّه دیده شدن اطفال در فضای سایبر وجود دارد؟

۳- فرضیه های تحقیق

۱- عوامل موثر در بزّه دیدگی اطفال را نمی توان تنها به یک عامل مربوط دانست. به عبارتی مجموعی از عوامل در کنار یکدیگر یعنی عوامل فردی و اجتماعی موثر در بزّه دیده شدن کودکان در فضای سایبر محسوب می شوند. شناخت این عوامل و آگاهی از خصوصیات شخصیتی کودکان پیش از هر چیز ضروری است.

۲- روش های پیشگیرانه به شکل اجتماعی یعنی ارائه آموزش های لازم و همچنین در کنار آن استفاده از شیوه های وضعی به تناسب حال و وضعیت و طبیعت خاص جرایم رایانه ای در کنار هم باید به کار گرفته شوند.

۴- سابقه و ضرورت تحقیق

در خصوص جرایم محیط سایبری تحقیقات و مقالات پژوهشی - علمی گوناگونی صورت گرفته است ولی هنوز رساله ای که ناظر بر تبیین پدیده بزّه دیدگی اطفال در جرایم رایانه ای با توصیف علل و مصالح مطمح نظر در این اقدام باشد تألیف نگردیده است. لذا شایسته است که تحقیقی جامع در این رابطه انجام پذیرد.

از آنجا که به موجب ماده ۳۹ پیمان نامه حقوق کودک، کشورهای عضو متعهد شده اند که نسبت به بهبود جسمانی و روانی و ادغام مجدد اجتماعی کودکانی که قربانی بی توجهی، بهره کشی، آزار و شکنجه و یا سایر اشکال رفتار یا تنبیه بی رحمانه غیر انسانی یا تحقیر آمیز و یا مخاصمات مسلحانه واقع شده اند، اهتمام ورزند و به طور کلی در یک جامعه توسعه یافته کودکان بیش از دیگران نیاز به محیطی امن برای رشد و شکوفایی دارند و باید در شرایط بحرانی در شمار نخستین کسانی باشند که از حمایت و امداد برخوردار می گردند، ضرورت پرداختن به دغدغه های آنان که بزه دیدگی رایانه ای نیز از جمله مهم ترین این موارد است، امری مبرهن و غیر قابل انکار به حساب می آید.

۵- روش تحقیق

روش تحقیق به صورت توصیفی و تحلیلی است که در آن از منابع کتابخانه ای استفاده شده است. در این روش با رجوع به منابع معتبر اعم از کتاب، مقاله، پایان نامه و سایت های معتبر اینترنتی به منابع دسترسی پیدا خواهیم کرد.

۶- اهداف و کاربردهای تحقیق

۱- تبیین چالش های تقنینی و اجرایی موجود

۲- ارائه راه حل هایی منطقی برای ارتقاء سطح کمی و کیفی مبارزه با بزه دیدگی اطفال

۷- سامانه تحقیق

پژوهش پیش رو در سه فصل مجزا طبقه بندی شده است. در فصل اول کلیات راجع به موضوع مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. در دومین فصل نگارنده به عوامل موثر بر بزه دیدگی اطفال پرداخته و در

نهایت در سومین فصل روش های پیشگیرانه به دو شکل وضعی و اجتماعی توضیح داده شده اند. در نهایت نتیجه گیری و پیشنهادات لازم ارائه شده اند.

۸- مشکلات تحقیق

فقد سابقه پژوهشی در موضوع پیش رو در داخل کشور و دسترسی مشکل به منابع دسته اول در حیطه موضوع مشکلات اصلی نگارنده در انجام پژوهش حاضر بوده است. بیشتر مطالب مرتبط با موضوع در حوزه سن کودک، بزه دیدگی کودک و پیشگیری از وقوع جرم به رشته تحریر در آمده است. کتاب، مقاله و یا رساله و به طور کلی هیچ طرح علمی و پژوهشی به این موضوع به طور مستقیم اشاره نداشته اند و تنها در پاره ای از منابع فارسی به طور موردی و حاشیه ای به موضوع اشاره شده بود. بنابراین دسترسی و ترجمه به متون دسته اول و سایت های معتبر اینترنتی و ایجاد ارتباط بین مباحث مهمترین و دشوارترین مسئله این پژوهش بوده است.

فصل اول - کلیات

شناخت کلیات و تعاریف راجع به یک موضوع در هر طرح پژوهشی از مهمترین موارد است. در این رساله از این جهت که برخی از تعاریف و شناخت واژه ها به صورت کاملا تخصصی در علم حقوق یا علوم دیگر وابسته به موضوع به کار می روند نگارنده به شرح و توضیح موارد تخصصی و مبهم پرداخته است. مفاهیمی مانند کودک، بزه دیدگی، فضای سایبر، جرایم کامپیوتری و ماهیت این آن، پیشگیری و مدل های آن. شناخت کلیات راجع به موضوع به طور قطع در تحلیل و حلاجی مسائل طرح شده در فصول بعدی پایان نامه کمک شایانی توجهی خواهد کرد.

مبحث اول - تعاریف

گفتار اول - تعاریف لغوی

در این گفتار تعاریف لغوی کلیدی از قبیل، بزه دیده، کودک، جرایم رایانه ای و... ارائه خواهد شد. اهمیت موضوع به این دلیل است که با شناخت لغوی و ترمینولوژی صحیح شناخت مفاهیم مبهم برای خواننده سهل می شود.

الف) تعریف بزه دیده

بزه دیده^۱ در اصطلاح به شخصی گفته می شود که به دنبال رویداد یک جرم آسیب یا آزار می بیند. در ادبیات لاتین واژه بزه دیده در اصل در مفهوم خاصی به معنای آیین قربانی کردن یعنی زمانی که جان یک شخص یا حیوان به منظور خشنودی خدایان ستانده می شد، در تمدن ها و فرهنگ های باستانی به کار می رفته است و بر همین پایه در نوشتگان فارسی نیز قربانی در برابر آن به کار می رود. فرهنگ حقوقی آکسفورد بزه دیده را به معانی زیر به کار برده است:

۱- شخصی که در پی یک رویداد یا پیامد آسیب می بیند

۲- شخص یا چیزی که به دنبال یک اعتراض یا در جهت ارضای خشم و غضب آسیب دیده و یا کشته می شوند

۳- شکار یا طعمه موجودی زنده که برای خدا یا در یک آیین مذهبی قربانی می شود. در زبان فرانسه نیز برای بزه دیده همان معادل انگلیسی آن به کار رفته است. عرب زبانان نیز واژه ضیحه را معادل قربانی مورد استفاده قرار داده اند.

بزه دیده که در قوانین کیفری ایران با واژه مجنی علیه یا شاکی مورد توجه قانونگذار قرار گرفته است^۲ از آفرینش های کمیسیون بررسی اصطلاحات مربوط به وزارت دادگستری فرهنگستان ایران در سال

^۱ victim

^۲ به نقل از: «مهرداد رایجیان اصلی، بزه دیده گان و نظام عدالت جنایی، مجله حقوقی دادگستری، شماره ۵۲ و ۵۳، ص ۸۲

^۳ جمال بیگی، بزه دیدگی اطفال در حقوق ایران، نشر میزان، چاپ اول ۱۳۸۴، ص ۴۴

۱۳۱۷ خورشیدی است که به تدریج وارد حیطه پژوهشها و مطالعات جرم شناسان و حقوقدانان کیفری و به طور کلی ادبیات و گفتمان قانونگذاران در ایران شد. قانون مبارزه با قاچاق انسان مصوب ۸۱/۴/۲۸ مجلس شورای اسلامی نخستین قانونی است که در آن واژه بزه دیده به کار رفته است. در ماده ۳ این قانون آمده است:

«چنانچه عمل مرتکب قاچاق انسان از مصادیق مندرج در قانون مجازات اسلامی باشد مطابق مجازات های مقرر در قانون یاد شده و در غیر این صورت به حبس از دو تا ده سال و پرداخت جزای نقدی معادل دو برابر وجوه یا اموال حاصل از بزه یا وجوه و اموالی که از طرف بزه دیده یا شخص ثالث وعده پرداخت آن به مرتکب داده شده محکوم می شود.»

ب) تعریف کودک

پیش از پرداختن به تعریف کودک باید مشخص شود که آیا بین واژگانی نظیر کودک، طفل، بچه، نوزاد و مشابه آن که غالباً در عرف میان مردم به یک معنی و مفهوم به کار برده می شوند در عالم علم نیز تفاوتی وجود دارد یا خیر؟ هر چند که به طور دقیق شناسایی و روشن شدن معانی این کلمات نیازمند دقت و حوصله و بحث تفصیلی و طولانی است اما در حد مختصر با رجوع به برخی از کتاب های لغت می توان به شفاف شدن موضوع کمک کرد. در زبان فارسی در فرهنگ لغت فارسی معین در زیر عنوان طفل واژگان بچه، کودک، نوزاد آمده است.^۴ در میان حقوق دانان نیز در ترمینولوژی حقوق محمد جعفر جعفری لنگرودی در زیر عنوان طفل واژه صغیر آمده است.^۵ و باز هم در فرهنگ معین زیر عنوان واژه کودک کلمات کوچک، صغیر، فرزندی که به حد بلوغ نرسیده آورده شده است.^۶

^۴ محمد معین، فرهنگ فارسی، نشر امیر کبیر، چاپ پانزدهم، ۱۳۷۹، ص ۲۲۲۸

^۵ محمد جعفر جعفری لنگرودی، ترمینولوژی حقوق، نشر گنج دانش، چاپ شانزدهم، ۱۳۸۵، ص ۴۳۰

^۶ محمد معین، فرهنگ فارسی، نشر امیر کبیر، چاپ پانزدهم، ۱۳۷۹، ص ۳۱۱۷

از لحاظ بیولوژیک مرحله بین مرحله طفولیت^۷ و رشد^۸، مرحله کودکی^۹ قرار دارد.^{۱۰} در تعریف حقوقی عموماً کودک به کسی که صغیر بوده و در غیر این صورت به کسی که به سن بلوغ نرسیده است گفته می شود. یکی از حقوقدانان ایران کودک و صغیر را در یک مرتبه قرار داده و آن را از لحاظ حقوقی چنین تعریف می کند: «به طور کلی در اصطلاح حقوقی کودک یا صغیر به کسی گفته می شود که از نظر سن به نمو روحی و جسمی لازم برای زندگی نرسیده باشد.»^{۱۱} بنابراین به نظر می رسد بین این واژگان در عرف مردم و حتی در میان ادبا تفاوت چندانی وجود نداشته است که به آن اشاره نکرده اند. در میان حقوق دانان نیز بیشتر طفل را به معنای صغیر و کودک به کار برده اند.

اما معادل انگلیسی کودک در زبان انگلیسی واژگانی مانند kid, infant, baby, child, ... می باشد که به معانی زیر به کار رفته است^{۱۲}:

۱- شخصی بین مرحله تولد و بلوغ قرار دارد.

۲- شخصی که به سن قانونی یا بلوغ نرسیده است.^{۱۴}

در زبان فرانسه واژه enfant را معادل کودکی به کار برده اند. در زبان عربی بیشتر واژه طفل به کار برده شده که به صورت واژه ای رایج در زبان فارسی نیز آمده است.^{۱۵}

در زبان فارسی در فرهنگ لغت دهخدا کودک به معنای کوچک و صغیر به کار رفته است.^{۱۶} این واژه در اصل کوتک بوده که از زبان پهلوی وارد فارسی شده است.^{۱۷}

^۷ Childhood

^۸ Maturity

^۹ childhood

^{۱۰} Wikipedia site, child

^{۱۱} شیرین عبادی، حقوق کودک، جلد اول، نشر کانون، چاپ پنجم، پاییز ۱۳۷۸، ص ۵

^{۱۲} حمید وارسته، فرهنگ جامع حقوقی، نشر امیر کبیر، چاپ اول، ۱۳۸۶، ص ۹۲۹

^{۱۳} برای اطلاعات بیشتر در این زمینه نگاه کنید به، محمود رضانی، فرهنگ حقوق جزا، انگلیسی-فارسی، نشر سرای عدالت، چاپ اول، ۱۳۸۹

^{۱۴} <http://www.thefreedictionary.com/Child>

^{۱۵} <http://translate.google.com/#fa|ar|%DA%A۹%D۹%۸۸%D۸%AF%DA%A۹%۲۰>

ج) بلوغ در حقوق موضوعه ایران

مطابق ماده ۴۹ قانون مجازات اسلامی «اطفال در صورت ارتکاب جرم مبری از مسئولیت کیفری هستند و تربیت آنها با نظر دادگاه به عهده سرپرست اطفال و عندالاقضاء کانون اصلاح و تربیت اطفال می‌باشد.

تبصره ۱: منظور از طفل کسی است که به حد بلوغ شرعی نرسیده باشد.

تبصره ۲: هرگاه برای تربیت اطفال تنبیه بدنی آنان ضرورت پیدا کند تنبیه بایستی به میزان و مصلحت باشد.»

از سوی دیگر ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی در تبصره‌های ۱ و ۲ بیان می‌کند که:

«تبصره ۱: سن بلوغ در پسر پانزده سال تمام قمری و در دختر نه سال تمام قمری است.

تبصره ۲: اموال صغیری را که بالغ شده است در صورتی می‌توان به او داد که رشد او ثابت شده باشد.»

چون در قانون جزا هیچ اماره‌ای بر سن بلوغ موجود نیست ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی در مورد سن بلوغ و مسئولیت کیفری در امور جزایی نیز حاکم است.

بنابراین اگر مرتکب جرم از جنس مذکر باشد در صورتی مسئولیت کیفری دارد که به سن ۱۵ سال تمام قمری رسیده باشد و چنان که دختر باشد در صورتی مسئولیت دارد که به سن ۹ سال تمام قمری رسیده باشد.

د) اقسام صغیر

^{۱۶} موسسه لغت نامه دهخدا، لوح فشرده لغت نامه دهخدا، روایت سوم، موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۸۳، ذیل عنوان واژه کودک

^{۱۷} <http://www.loghatnaameh.com/dehkhodaworddetail-6c9cbdbf0f274455a8a49f56039bva0v-fa.html>